

B. Opera. Opera nam zadnji čas ni prinesla nobene novitete, a bili smo skoro veseli, da je ni. Kajti oper kakor „Trubadur“ in „Karmen“ pogreša človek, ako jih ni dolgo čul, in hvaležni smo bili torej intendanci našega gledišča, da ju je spravila zopet na oder. Peli so „Trubadurja“ dne 27. januarja ter 7. in 14. februarja, „Karmen“ pa dne 10. in 16. februarja. Dne 14. in 16. februarja je nastopil kot gost v vlogi Trubadurja, oziroma Joséja tenor bivše zagrebške opere, gospod Ernesto vitez Camarotta, ter nam naklonil dva krasna, nepozabna večera. Camarotta ni samo pevec, ki disponira z imenitnim glasom, temveč tudi pravi umetnik, ki se zaveda vsekdar, da grlo ni namen, temveč sredstvo! Žal, da je nastopil samo dvakrat in da ga nismo čuli še tretjič!

Dne 29. januarja se je pela sedmič opereta „Dijak prosjak“, a na Svečnico četrtič opera „Mignon“.

Dr. Fr. Zbašnik.

M. Gorkij najame v zvezi z več drugimi pisatelji in bogataši to leto eno iz zasebnih gledišč v Peterburgu, kjer misli predstavljati v umetniškem oziru najdovršnejše drame starih in modernih svetovnih pisateljev.

Med revijami

Anton Aškerc pred rusko kritiko. „Slavjanskija Izvēstija“, ki jih izdaje peterburško „Slavjansko blagotvornično občestvo“, so v svoji novembrski številki prinesla znamenito razpravo o značaju in pomenu Aškercve poezije iz peresa Andreja Sirotinina. Razprava priča, da je bil Sirotinin sam že v Ljubljani, in z dojmi o našem belem mestu ob Ljubljanici počenja svoj spis.

„Prijetno je, po nenarodnem in tujem nam Dunaju se videti sredi bližnjih, četudi neznanih ljudi. Prijetno je, se izprehoditi po teh tihih ulicah, kjer se okrog nas sliši slovanska beseda, kjer z javnega trga gleda na nas pevec ‚osvobojene Ilirije‘, Vodnik . . . in se na vsakem oglu vidijo napisi in imena, ki spominjajo literarnih slovenskih delavcev“ . . . Posebe naglašaja „Narodno kavarno“: „Tam vidite celo kopo vseh mogočih slovanskih novin. Tam je naša ‚Njiva‘ in ‚Slavjansky Věk‘ in ‚Novoje Vremja‘ leži mirno poleg ‚Peterburških Vedomosti‘, tam češki ‚Narodni Listy‘, hrvatski ‚Obzor‘ in srbska izdanja — tam slovanski duh in čutite se doma“. Omenja hiše dr. Jenka, posebno pa dekliško osemrazrednico pri Sv. Jakobu z napisi.

Nato preide k svoji temi, k vprašanju, na kakih občeloških osnovah počiva Aškercovo vseslovansko čuvstvovanje. Aškerc je „po Kollárju naš prvi vseslovanski pesnik“, humanist, ki veruje v človeka, v njega svetlo in plemenito naravo . . . „Mnogo njegovih umotvorov, posvečenih raznim vejam slovanskega plemena, priča, da z ozirom na druge Slované pri njem ni besed: oni in mi!“ To je jedro drugega poglavja.

A sedaj pride tretje poglavje s temo: „Aškerc je pesnik vseslovanski, zato ker je — humanist. Toda na kaki podlagi sloni njegov humanizem? V čigavem imenu tako goreče propoveduje ljubezen ljudi do bratov-ljudi? Zakaj sem dolžan smatrati za brata kateregakoli Kitajca ali Židova? Ljudje — bratje. Prav! A bratje morejo biti le tedaj, če jim je vsem en oče. Podrežite mistični koren ljubezni k ljudem in vsa zgradba človeškega edinstva se poruši . . . Brez verske osnove more biti le ideja borbe za življenje in smrt . . . a ne ideja soglasja. Tu se odkriva slabo mesto

v svetovnem naziranju Aškerčevem: pri njem je podrezan verski koren istinitega humanizma." Sirotinin tudi tolmači nastanek te opreke med Aškerčevim humanizmom in svetovnim nazorom, češ, „v borbi s sredovečnim duhovnim režimom in prakso je izgubil vero tudi v osnove krščanskega verstva“, a njegov humanizem sam tako-le: „Vsa njegova propoved o dobrem ima svoj koren ne v novih njegovih nazorih (o veri) in ne v vplivih rimskih mojstrov (pisateljev), ki nikdar niso bili osobito človečanski, temveč v njegovem starem svetovnem naziranju, ki ga je pa zavrgel. Krščanski Bog, če ne kot lice, pa kot ideja še na srečo vlada v Aškercu.“

V zadnjem poglavju kaže Sirotinin, kako Aškerc pozna in uvačuje ruski svet, kako so v sedanjih težkih časih Slovani edini, ki se ne grohotajo s sovražniki Rusije, in kako bi bilo ruskim literatom treba poznati druge slovanske jezike.

Sirotinin, ki je pred kakima dvema letoma napisal obširno študijo o šolstvu med Slovaki, je bil to pot med nami; hvaležni smo mu za njegov poset in za njegove prijateljski dobrohotne in odkrite besede. Aškerc sam si ne more želeti plemenitejšega častilca in prijatelja.

Uredništvo „Slavjanskih Izvestij“ je k članku Sirotinina pripomnilo: „Opozarjamo čitatelje na prekrasno študijo A. N. Sirotinina, ki jo prešinja dobro slovansko čuvstvo in ima občo zanimivost.“ Uredništvu se pridružujemo tudi mi.

Dr. Fran Ilešič.

СРПСКИ КЊИЖЕВНИ ГЛАСНИК (Srpski Književni Glasnik), izhajajoč v Belgradu 1. in 16. vsakega meseca na 5 polah, je najboljši srbski časopis. Letos obhaja svoj jubilejček, peto leto svojega obstanka, in je upravičen reči o samem sebi, kakor pravi vabilna pola: „Tekom štirih let svojega obstanka se je „Glasnik“ trudil, da upravičuje in razširja simpatije, s kojimi ga je pričakovalo srbsko književno občinstvo“. — Dandanes je „Glasnik“ res zrcalo vsega duševnega gibanja med Srbi; list namreč ni le literaren, ampak zasleduje n. pr. dosledno tudi politične in umetnostne pojave. Njegova smer je razvidna n. pr. iz prve številke tekočega letnika, ki prinaša poleg ene povesti in novele tudi članke, kakor „Neizdani turški dokumenti o srbskem vstanku, l. 1805. in 1813.“, folkloristno študijo „Božič“, a vrhutega „Politiški“, „Pozorišni“ in „Umetniški pregled“; razen tega „Beleške“. — Iz tega je razvidno, da je program listu zelo obsežen; list hoče biti moderna revija, dasi tega seveda ne dosega popolnoma; vsekakor je dobro urejevan in za vsakega Jugoslovana, ki hoče spoznati srbske odnošaje, zanimiv.

Le eden predel se mi zdi nedostaten, baš tisti, h kateremu se zatekamo najbolj: poročila o novih književnih prikaznih srbskih so vobče le suhoparna obvestila in ne zadoščajo niti skromnim zahtevam. A kar se tiče direktnih spisov, je „Glasnik“ jako dobro podprt; nad 100 sotrudnikov našteva letošnja prva številka in navaja deloma njih prispevke (gosp. Josip Regali je n. pr. obljubil pisati članek „Iz moderne slovenske književnosti in umetnosti“). — Program je torej dokaj obširnejši nego n. pr. program „Lj. Zvona“, a tudi za dobro stopinjo manj ponosit; „Glasnik“ namreč prinaša tudi prevode, celo take, kakor — sicer res krasne — Kellerjeve novele in Fouquejevo „Undino“. Naj bo tudi Srbom nemščina manj priročna nego nam, zdi se mi dosledno prevajanje takih del vendar ne posebno vredno lista s takim renomejem, kakor ga po pravici zasluži „Glasnik“. — Pa vse to so malenkosti; „Glasniku“ gre za njegovo delovanje in njegove uspehe vse priznanje in mi ga priporočam tem raje, ker se tudi on spominja včasi „Lj. Zvona“. Baš v zadnji številki lanskega letnika ga je „Glasnik“ omenil (na str. 628.), osobito zato, ker prinaša „Zvon“ precej in celo obsežnih poročil o srbskohrvaških knjigah.

S stališča vzajemnosti bi želeli tudi mi, da bi srbski in hrvaški listi nam dokaj izdatneje plačevali milo z — dragim!

Dr. Jos. Tominšek.

„**Lovor**“ je naslov novemu hrvaškemu leposlovnemu listu, ki izhaja v „Zadru“. List je ilustrovan in prinaša tudi muzikalne priloge. Lastnik in glavni urednik listu je dr. M. Cihlar Nehajev v Zadru, a sourednik za književni del prof. Milan Begović v Spletu. Novi list, ki mu je odpraviti v hrvaški književnosti občutno vrzel, z veseljem pozdravljamo in želimo, da bi dobil tudi med Slovenci mnogo naročnikov. Naročnina listu je za celo leto 14 K, za pol in četrta leta po razmerju manj.

„**Slavjanskija Izvěstija**“, izdanje „S. Peterburgskago Slavjanskago blagotvorniteljnago občestva“, so s svojo oktobrsko številko začela prinašati pregled razvoja slovenske literature od g. dr. Ivana Prijatelja (v oktobrski številki zgodovinski in kulturni pregled do konca srednjega veka, v novembrski reformacija in katoliška doba); razen tega poroča oktobrska številka o ricmanjskem vprašanju, o družbi sv. Cirila in Metoda in o politiki na Štajerskem, v književnih poročilih pa o Simoničevi Bibliografiji, v novembrski številki o „Akademiji“, o šestdesetletnici Gregorčičevi; v tej zadnji številki je tudi Štejnov prevod Aškercve „Firduzi i derviš“.

—e—

Splošni pregled

Dr. Milivoj Šrepel †. Iz Zagreba nam je došla tužna vest, da je preminil v najlepši moški dobi, komaj 43 let star, vseučiliški profesor dr. Milivoj Šrepel. Z rajnikom je izgubil bratski narod hrvaški enega najodličnejših svojih učenjakov, moža velikega duševnega obzorja in svetovne izobrazbe. Za njim po pravici žalujemo tudi mi Slovenci, kajti tudi naš je bil, ker nas je ljubil in se živo zanimal za ves naš duševni razvoj. Velikemu možu nesmrten spomin!

Josip Juraj Strossmayer. (Ob njegovi devetdesetletnici.) V Djakovu, mestecu ravne Slavonije, je 4. februarja t. l. slavil redek jubilej, svojo devetdesetletnico, eden izmed največjih mož, kar jih je rodila slovanska zemlja — škof Josip Juraj Strossmayer.

Strossmayerjevo ime je znano vsemu kulturnemu svetu, Slovani vseh plemen pa časte v njem vzor-moža in rodoljuba, ki je posvetil vse svoje dolgo življenje v goreči ljubavi svojemu narodu, iz katerega je izšel, in vsemu Slovanstvu, ki se je vse dni plodonosnega svojega življenja trudil, da bi svoj narod dvignil na čim višjo stopnjo omike in prosvete, in čigar življenski smoter je bil, da združi vse Slovane kot sinove ene matere v eno ljubečo se rodbino, ki bi naj stari, že propadajoči Evropi prinesla luč nove kulture in jo vzbudila k novemu, krepkejšemu življenju.

Strossmayer je najmarkantnejša osebnost v novejši hrvaški zgodovini posebe, v jugoslovanski vobče. Kamorkoli se ozremo, na vseh kulturnih poljih opazimo sledove njegovega velikega duha, njegove neumorno delavne roke in njegove izredne požrtvovalnosti.

Strossmayer ni književnik, ne znanstvenik, a njegove zasluge na polju književnosti, umetnosti in znanosti so tolike, da bo njegovo ime blestelo poleg prvih imen v povestnici hrvaške, oziroma jugoslovanske književnosti, umetnosti in znanosti.